

Drzewa w mieście

- raport ze spotkania 8 października 2018

Spotkanie grup roboczych było konsekwencją realizacji ustaleń ze spotkania otwartego, które odbyło się w czerwcu br (patrz - raport). Skład grup roboczych był precedensowy, gdyż spotkali się w nich przedstawiciele sektora biznesowego (deweloperzy, architekci), społecznego (aktywiści miejscy, przedstawiciele NGOów) i samorządowego (przedstawiciele i decydenci Urzędu Miejskiego i jednostek pomocniczych Gminy Wrocław), w celu wypracowania dobrych praktyk we współpracy prowadzącej do efektywnej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców polityki nasadzenia nowych drzew oraz pielęgnacji i ochrony istniejącego drzewostanu miejskiego.

1. LUKI PRAWNE

Cel grupy: identyfikacja archaicznych, nielogicznych, niepraktycznych przepisów, które uniemożliwiają właściwą ochronę drzew i nasadzenia nowych

Zakres przepisów wskazanych do zmiany:

1. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 880 późn. zm.
2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. 2003 Nr 162 poz. 1568, późn.zm.
3. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, Dz.U.2016 poz.124
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych, Dz. U 2008 Nr 153 poz. 955
5. Ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych, Dz.U.2010 nr 143 poz. 963
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych, Dz.U.2009 Nr.124 poz.1030

Zakres merytoryczny proponowanych zmian:

Lp .	Zakres proponowanej zmiany	Uzasadnienie	Uwagi dodatkowe
1.	Uzupełnienie/ doprecyzowanie definicji "drzewa" poprzez wprowadzenie w jego treść korzeni oraz skorelowanie zmiany z definicją "zniszczenia	Ustawowa definicja "drzewa" nie operuje słowem " korzeń", co implikuje następujące problemy: a/ korzenie - notoryjna i bezdyskusyjna część drzewa pozbawiona jest ochrony prawnej; b/ brak narzędzi prawnych do wyciągania konsekwencji za zniszczenie korzeni;	Grupa wskazała i negatywnie oceniła praktykę Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego, który przy zgłoszeniu zniszczenia korzeni drzewa wymaga 5 - letniego okresu obserwacji w celu wykazania bezpośredniego związku przyczynowo- skutkowego

	drzewa”.	c/ różnorodna praktyka organów nadzorczych w zakresie stwierdzenia uszkodzenia drzewa i pociągnięcia do odpowiedzialności prawnej, w dużej mierze uzależniona od uszkodzenia części drzewa ujętego bądź pominiętego w definicji;	między stanem drzewa a zaskarżonym działaniem. Zdaniem zgłaszających uwagi wskazana byłaby analogiczna praktyka jak w przypadku domniemania uszkodzenia korony drzewa.
2.	Doprecyzowanie definicji “żywności drzewa”	Istniejąca definicja jest zbyt lakoniczna. Jej doprecyzowanie wyeliminowałoby przypadki, gdy istnienie “jednego liścia” wypełniało ustawowe znamiona definicji prawidłowego przebiegu ogółu procesów życiowych drzewa.	
3.	Wprowadzenie uproszczenia trybu usunięcia drzewa w przypadku wystąpienia awarii sieci oraz sprecyzowanie jakie przesłanki muszą wystąpić aby usunięcie awarii kwalifikowało się do zastosowania uproszczonej procedury (przesłanka stanu wyższej konieczności i zdiagnozowanie braku innej możliwości sprawnego usunięcia awarii)	Aktualnie obowiązujące przepisy nie zawierają regulacji pozwalających na szybkie usunięcie drzewa w przypadkach awarii sieci nawet takich, których skutki są rozległe i odczuwalne dla znacznej ilości odbiorców danej sieci. Istnieje regulacja prawna odnosząca się do stanu klęski żywiołowej, której mechanizmy mogłyby być analogicznie przeniesione.	
4.	Wprowadzenie, w związku z postulowaną w punkcie 3 zmianą, mechanizmów kontrolno-nadzorczych i sankcji za dopuszczenie się nadużyć.	Postulat zawiera element prewencji ochronnej, tak aby zmiana ujęta w punkcie 3 nie doprowadziła do znacznych nadużyć.	W kontekście sankcji grupa wskazała konieczność urealnienia kar finansowych do realiów ekonomicznych. Powołano przykład inwestorów /deweloperów/, którzy nie rzadko celowo decydują się na usunięcie drzew, a nałożoną za czyn karę świadomie wliczają w bilans inwestycji. Rachunek ekonomiczny - zysk z wycięcia drzewa jest niewspółmierny z nałożoną karą. Według grupy kary spełniłyby swoje cele, gdyby ich wysokość skorelować z wartością inwestycji.
5.	W zakresie nasadzeń kompensacyjnych a/ doprecyzowanie odpowiedzialności nasadzającego za nasadzenia; b/ określenie odległości nasadzeń kompensacyjnych	Ad. a/ w zakresie obowiązujących przepisów podmiot prowadzący nasadzenia nie na swoim gruncie (vide: grunty miejskie) ma znikomą odpowiedzialność za utrzymanie stanu nasadzeń. Wskazano, że zbyt często umarza się nałożone na posiadacza gruntu /nasadzającego/ opłatę uznając, że nie zachowanie żywotności drzew bądź krzewów nastąpiło nie z jego	

		winy. Ad. b/ Stosować zasadę, że tam gdzie to możliwe aby nasadzenie było jak najbliższe miejsca "starego";	
6.	Wprowadzenie rozróżnienia prawnego w zakresie dróg i dostosowanie procedur związanych z nasadzeniami drzew do rodzaju drogi	Przepisy nie różnicują dróg - droga w mieście podlega takiemu samemu reżimowi prawnemu jak pas drogowy poza jego granicami. Przykład: ulica Kosmonautów traktowana jest jak droga wojewódzka, choć oczywistym jest, że spełnia odmienne funkcje.	Prezydent Wrocławia skierował w tym zakresie pismo do Ministra Infrastruktury - trwa jego procedowanie. Wskazany lobbying szerszego grona, potwierdzającego konieczność i zasadność postulowanej zmiany z wielu perspektyw.
7.	Sieci wodociągowe, ciepłociągów i energetyczne - wprowadzenie przepisów ogólnych, powszechnie obowiązujących	W kontekście omawianego tematu nie ma przepisów ogólnych, które tworzyłyby jednolity mechanizm postępowania. Inwestorzy posługują się wyłącznie swoimi wewnętrznymi regulacjami. W zakresie sieci energetycznej jest co prawda Polska Norma, ale nie ma rangi powszechnie obowiązującego prawa.	Wnioskujący z jednej strony widzieli zasadność wprowadzenia jednolitych przepisów, ale z drugiej nie kryli obaw o jakość tychże przepisów
8.	Sieci teletechniczne - skorelowanie zapisów prawnych z aktualnie wykorzystywanymi warunkami technicznymi sieci, zwłaszcza w kontekście sieci w kanałach i wymogu zachowania 3 metrów od nasadzeń drzewnych	Obowiązujące w zakresie sieci teletechnicznej Rozporządzenia Ministra Infrastruktury zawiera regulacje i obostrzenia nieadekwatne do aktualnego stanu wiedzy, techniki i praktyki. Zdaniem wnioskodawców nie ma potrzeby tak rygorystycznych regulacji, gdyż sieci są na omawianą okoliczność zabezpieczone.	
9.	W zakresie przepisów kolejowych - wprowadzenie mechanizmów konsultacyjnych i /bądź kontrolnych w zakresie prowadzonej wycinki drzew wzdłuż trakcji kolejowych	Zdaniem wnioskodawców zarówno przewoźnicy jak i "wodniacy" mają szerokie uprawnienia w zakresie wycinki drzew. W w/w zakresie mogą podejmować autorytarne decyzje, które de facto nie są ani z nikim konsultowane, ani nie jest monitorowana (nawet post factum) zasadność i konieczność wycinki (czy też jej zakresu).	
10.	W zakresie przepisów prawa wodnego - wprowadzenie mechanizmów konsultacyjnych i /bądź kontrolnych w zakresie prowadzonej wycinki drzew wzdłuż linii brzegowych		
11.	Ustawa o ochronie zabytków	Ustawa nie obejmuje zapisów odnoszących się do zieleni innej niż rejestrowa.	

		<p>Posiłkowo stosowana jest więc Ustawa o ochronie przyrody. Jednakże brakuje przepisów prawnie scalających obie Ustawy i tworzących spójny, kompatybilny system.</p> <p>Zgłoszone na tym tle uwagi dotyczyły głównie:</p> <p>a/ nakładających się kompetencji między konserwatorem miejskim a wojewódzkim;</p> <p>b/ miejski konserwator na gruncie obowiązujących przepisów nie ma kompetencji do nałożenia kar. Może wydać zalecenie pokontrolne, ale oddziaływanie tego środka zostało ocenione na bardzo niskim poziomie.</p>	
12	<p>W zakresie przepisów przeciwpożarowych - w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych usunięcie słowa "drzewa" z zapisów odnoszących się do dróg pożarowych</p>	<p>Zgodnie z obowiązującym rozwiązaniem drzewa przy drodze pożarowej nie mogą być wyższe niż 3 metry (dotyczy elewacji budynku i drogi). I choć przepis wyraźnie wskazuje okoliczności jego stosowania, to nierzadko dochodzi do nadinterpretacji i rozciągnięcia jego zapisów na wszystkie strony budynku.</p> <p>Wnioskujący wskazali, że całkowite usunięcie zapisu w kontekście drzew wyeliminowałoby negatywną praktykę. Jednocześnie wskazali, że przepisy p/poż i tak dopuszczają wycięcie drzewa w trybie natychmiastowym.</p>	

Wskazane przez grupę kroki budowania sieci wsparcia dla proponowanych zmian legislacyjnych :

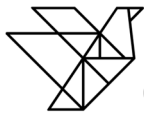
1. Wznowienie działalności Grupy Dialogu Społecznego ds Zieleni jako forum osób zainteresowanych tematem, ekspertów z dziedziny, przedstawicieli różnych podmiotów i instytucji - stworzenie platformy wymiany informacji, praktyk, trudności, wzajemnego poznania, ale także stworzenie grupy lobbingowej i uruchamianie procesów zmian legislacyjnych;
 2. Wybranie z przedstawicieli GDS Lidera odpowiadającego za logistykę kolejnych spotkań i aspekty techniczne /organizacja spotkań, protokołowanie, etc/
 3. Utworzenie koalicji osób decyzyjnych = Grupa Liderująca, która łączyłaby interesy różnych grup oraz wyznaczałaby priorytety działań. Zadaniem takiej grupy byłoby również szukanie sojuszników zmiany i budowanie (każdy w ramach swego zaplecza strukturalnego, kompetencji i możliwości) szerokiej koalicji wsparcia dla proponowanych zmian legislacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem takich organów jak Unia Metropolitalna czy Unia Miast
- Cel: tworzenie grup nacisku reprezentujących szerokie spektrum środowiska, uzasadniające proponowany kierunek zmian z różnych perspektyw

2. STREFOWANIE I ZABEZPIECZENIE SIECI PODZIEMNYCH

Uwagi dodatkowe:

Z uwagi na małą liczebność grupy wskazane byłoby temat przewodni poddać analizie szerszego grona odbiorców i dyskusji.

<p>1. Uzgodnienia nasadzeń platanów przy ulicy św. Katarzyny przez MPWiK s.a.</p> <p>Inwestor zakłada nasadzenie szpaleru platanów wzdłuż ulicy św. Katarzyny, nasadzenia na krótkim odcinku pokrywają się z przebiegiem magistrali wodociągowej Fi 400</p>		
Obawy po stronie MPWiK	Wypracowane rozwiązania:	Komentarz ekspercki:
<ul style="list-style-type: none"> - nasadzenie proponowanych drzew nad magistralą w przypadku awarii, z uwagi na jej dużą średnicę może spowodować wypłukiwanie gruntu i przewrócenie drzewa, co będzie stanowiło z uwagi na wielkość drzew tego gatunku duże zagrożenie dla przechodniów - brak szybkiej ścieżki legislacyjnej umożliwiającej wycinkę drzew w przypadku awarii może znacząco wydłużyć naprawę awarii - konieczność poniesienia kosztów wycinki drzew 	<ul style="list-style-type: none"> - MPWiK proponuje nasadzenie drzew innego gatunku niż platan klonolistny – na przykład morwa lub lipa, które nie wyrosną wyższe niż 8-10 m - W dyskusji wypracowano dwa dodatkowe rozwiązania: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nasadzenie szpaleru platanów i prowadzenie przez ZZM odpowiedniej pielęgnacji (jak w okolic Dworca Głównego) powodującej utrzymanie drzewa o gabarytach proponowanych przez MPWiK powyżej 2. Nasadzenie szpaleru platanów i zastosowanie zabezpieczenia magistrali dwudzielna rurą osłonową 	<ul style="list-style-type: none"> - drzewa w mieście w warunkach pasa drogowego lub o innej silnej antropopresji są w stanie przeżyć do 30 lat, w związku z tym nigdy nie osiągną swoich docelowych gabarytów, w przypadku platanów ok. 30 metrów - system korzeniowy każdego drzewa jest bardzo płytko (40 cm), ale szeroko przez co nie stanowi on zagrozenia dla większości sieci podziemnych, które przebiegają na dużo większej głębokości, a przy awarii właśnie ten szeroki system korzeniowy stabilizuje drzewo tak żeby się nie wyróciło - w przypadku awarii sieci nie są naliczane opłaty za wycięcie drzewa pod warunkiem, że przygotowana jest stosowna dokumentacja
<p>2. Uzgodnienie możliwości nasadzeń drzew w ramach projektu WBO Drzewa dla Wrocławia w pasie zieleni nad wymienianą aktualnie magistralą ciepłowniczą przy ul. Oławskiej obok Galerii Dominikańskiej</p>		
Obawy:	Wypracowane rozwiązania:	Komentarz ekspercki:

<p>FORTUM</p> <p>W przypadku awarii</p> <ul style="list-style-type: none">- brak szybkiej ścieżki legislacyjnej umożliwiającej wycinkę drzew w przypadku awarii może znacząco wydłużyć naprawę awarii- konieczność poniesienia kosztów wycinki drzew <p>Miasta</p> <ul style="list-style-type: none">- wytyczne branżowe – odległość drzewa od sieci 2,0 m	<ul style="list-style-type: none">- po wyjaśnieniach ekspertów ds. Zieleni Fortum dopuszcza przybliżenie drzew do magistrali- odtworzenie zieleni po robotach Fortum będzie wykonane zgodnie z projektem WBO. Szczegóły zostaną ustalone na spotkaniu w ZZM przy udziale Fortum, ZZM oraz lidera projektu WBO.- Miasto rozpozna, przygotowuje i uzgodni z odpowiednimi jednostkami i firmami procedurę pozwalającą na szybką wycinkę drzew w przypadku awarii	<ul style="list-style-type: none">- system korzeniowy drzew rosnących w centrach miast jest płytki ,sięgający ok. 40 cm p.p.t.,- korzenie drzew nie wnikają do sieci ciepłowniczych, ponieważ nie rosną w miejscach, w których temperatura przekracza 32 stopnie C- w przypadku awarii sieci nie są naliczane opłaty za wycięcie drzewa pod warunkiem, że przygotowana jest stosowna dokumentacja
3. Trudności w przypadku inwestycji liniowych związanych z wymianą sieci , zbliżenie drzew i sieci		
Obawy:	Wypracowane rozwiązania:	Komentarz ekspercki:

<p>Gestorzy sieci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak zgody ze strony ZZM na wycinkę w przypadku konieczności wymiany sieci - bezwykopowe metody prowadzenia prac remontowych są o 30% droższe - gestorzy otrzymują odmowne decyzje nawet jeśli planują wykopać i z powrotem nasadzić istniejącą zieleń / krzewy (przykład placu Kromera – w tym wypadku niemożliwa była wymiana krótkimi odcinkami) <p>ZZM:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewłaściwe zabezpieczenie zieleni podczas prowadzonych przez Gestorów prac związanych z wymianą lub budową sieci często skutkuje zniszczeniem roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - bliższa współpraca pomiędzy gestorami a Zarządem Zieleni Miejskiej na etapie planowania i projektowania inwestycji liniowej (spotkania bezpośrednie), - większa elastyczność projektantów sieci i inspektorów ZZM (sieci nie muszą być prowadzone w linii prostej) - większe wykorzystanie do remontów i przebudów sieci technologii bezwykopowych w sąsiedztwie drzew - ZZM wyraża zgodę na wykopanie i powtórne nasadzenia krzewów, ale aby odtworzenie zieleni było realizowane przez wykonawców przebudowy sieci prawidłowo, konieczne jest przeszkolenie wykonawców oraz nakładanie kar za zniszczenie roślin - Miasto przystępuje do aktualizacji przyjętego Zarządzeniem Prezydenta Wrocławia Katalogu przekrojów ulic wraz ze strefowaniem sieci uzbrojenia podziemnego, w której wprowadzi nowe karty z optymalną szerokością pasa drogowego uwzględniające jedną wspólną strefę dla sieci, zieleni i wód opadowych oraz uwzględni w drogach pasy dla tzw. „czystej energii” 	<ul style="list-style-type: none"> - jeśli sieci znajdują się na dużej głębokości lub teren ma małą intensywność infrastruktury, wówczas bardziej opłacalne są bezwykopowe metody prowadzenia prac - większość rur wystarczy zabezpieczyć poprzez zwiększenie gęstości gleby wokół „sieci”, tak żeby korzenie się przez nią nie przebiły – takie rozwiązanie eliminuje koszt związany z montażem ekranów ochronnych
<p>4. Brak szybkiej procedury legislacyjnej, która pozwoli na ekspresową wycinkę drzew kolidujących w trakcie awarii.</p>		
<p>Obawy:</p>	<p>Wypracowane rozwiązania:</p>	<p>Komentarz ekspercki:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - w tej chwili czas uzyskania zgody na wycinkę trwa zbyt długo - jedynym podmiotem, upoważnionym do wycięcia drzew w przypadku awarii bez uzyskania zgody na wycinkę jest straż pożarna, która obecnie często odmawia, wycinając drzewa tylko przy bezpośrednim zagrożeniu bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - DliG zorganizuje spotkanie z udziałem ZDiUM, ZZM i Urzędem Marszałkowskiego w celu przedyskutowania możliwych usprawnień procedury wydawania decyzji na wycinkę w sytuacjach awarii sieci - Miasto rozpozna, przygotowuje i uzgodni z odpowiednimi jednostkami i firmami procedurę pozwalającą na szybką wycinkę drzew kolidujących w przypadku awarii 	<p>w przypadku awarii sieci nie są naliczane opłaty za wycięcie drzewa pod warunkiem, że przygotowana jest stosowna dokumentacja, którą przedkłada się w Wydziale Środowiska</p>
--	---	--

3. WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA

POTRZEBY:

1. komunikacja

- prowadzona w duchu dialogu, krytyka konstruktywna, zamiast "hejtu" i argumentów ad personam
- komunikacja bezpośrednia, nie za pośrednictwem publicznych środków przekazu (prasa, media społecznościowe)
- budowanie dialogu w oparciu o język korzyści
- bezstronność, obiektywizm
- wzajemny szacunek i zaufanie niezależnie od interesów politycznych - także z uwzględnieniem cyklu wyborczego

2. współpraca na etapie tworzenia koncepcji i założeń projektów inwestycyjnych

- wspólne uzgodnienia dotyczące drzew na terenie inwestycji
- wpisanie w projekt, ustalenie z innymi podmiotami form zieleni
- współpraca na etapie tworzenia koncepcji

3. zaangażowanie mieszkańców w proces podejmowania decyzji o zieleni wysokiej

- lepsza komunikacja między Miastem a zaangażowanymi mieszkańcami
- budowanie dialogu z mieszkańcami i sąsiadami oraz włączanie ich w proces decyzyjny
- wykorzystanie zaangażowania mieszkańców
- określenie, kto reprezentuje mieszkańców i ich interesy

Rekomendacje:

1. Usprawnienie przepływu informacji - informowanie osób i grup zainteresowanych o planowanej wycince, proponowane rozwiązania:
 - stworzenie mapy wycinek,
 - znaczenie drzew do wycinki w terenie z odpowiednim wyprzedzeniem wraz z informacją o możliwości skontaktowania się w tej sprawie z odpowiedzialną jednostką / instytucją,
 - organizacja spotkań informacyjnych
 - stworzenie „zielonego telefonu” czy też „zielonego maila”, który byłby platformą kontaktu, który ułatwi przekazywanie i upowszechnianie informacji.

- przekazanie informacji o wycince za pośrednictwem Rad Osiedli
- 3. Analogicznie do mapy wycinek zaproponowano stworzenie mapy drzew, które warto zachować. Mapa, jako narzędzie internetowe, powinna mieć opcję dodawania nowych pozycji przez osoby zainteresowane (z opisem i zdjęciem)
- 4. Budowanie poczucia odpowiedzialności wśród mieszkańców poprzez stworzenie instytucji społecznego opiekuna zieleni. (sposób na zaangażowanie rad osiedli, które najlepiej znają teren i osiedlowych liderów)
- 5. Podobnie proponowano umożliwienie adopcji drzew jako propozycji dla instytucji, przedsiębiorców czy deweloperów. Adoptowane drzewo miałoby swojego opiekuna, byłoby pielęgnowane, zabezpieczone, a jego stan monitorowany.

Najważniejszą rekomendacją do budowania dobrej współpracy jest przepływ informacji. Ważne, aby informacji była podawana wcześniej, nie post factum, a jeśli takiej informacji zabrakło z jakiegoś powodu – warto mimo wszystko spotkać się, aby poddać ewaluacji proces i na przyszłość likwidować ewentualne bariery komunikacyjne.

4. NOWE NASADZENIA I ZABEZPIECZENIA ISTNIEJĄCYCH DRZEW

Diagnoza sytuacji zastanej i wstępne rekomendacje

PROBLEMY	REKOMENDACJE
1. Pomijanie korzeni jako składowej i kluczowej części drzewa w praktykach planowania inwestycji i zabezpieczania istniejących drzew	
<ul style="list-style-type: none"> - na mapach drzewa oznacza się jako kropki - nie analizuje się potrzeb związanych z ochroną korzeni w trakcie projektowania - notorycznie korzenie są obcinane przez wykonawców - krawężniki stanowią szczególne zagrożenie dla korzeni - praktycznie nie istnieją nawierzchnie przepuszczalne kładzone na systemie korzeniowym - nawet te teoretycznie przepuszczalne z czasem się zapychają 	wymaganie od wykonawców lub wykonywania przez inwestorów - regularnego serwisowania nawierzchni
2. Rozbieżności między projektem a wykonaniem	

<ul style="list-style-type: none"> - zieleni nie jest priorytetem w odbiorach, więc jest realizowana na samym końcu inwestycji - zazwyczaj inwestycja jest realizowana w pośpiechu, brakuje czasu na solidną opiekę nad drzewami - wykonywanie prac nad zabezpieczeniem i ochroną drzew ręcznie - nie do wyegzekwowania 	<ul style="list-style-type: none"> - uważność przy projektowaniu inwestycji i planowaniu prac wykonawczych - dobre planowanie = lepsza realizacja - wizja lokalna w terenie na etapie planowania/projektowania - angażowanie architekta krajobrazu, a nie drogowca na etapie planowania zieleni w projekcie inwestycji drogowych - sprawowanie nadzoru inspektora ds. zieleni i dendrologa - punkty newralgiczne pod szczególnym nadzorem - wyznaczanie dłuższego czasu realizacji inwestycji w miejscach wymagających opieki nad drzewami
<p>3. Deficyt standardów i dobrych praktyk w zakresie nasadzeń i ochrony drzew w trakcie realizacji inwestycji</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> - powinien powstać standard i katalog dobrych praktyk w inwestycjach miejskich - wskazanie dobrych inwestycji: tj. Oś Grunwaldzka, Dembowskiego - wskazanie typów gatunków drzew do nasadzeń adekwatnych do danej sytuacji, np. drzewa odporne: Bożodrzew, Iglicznia; drzewa krótkookresowe, itp. - wskazanie dobrych rozwiązań technicznych w zakresie pielęgnacji (gwarancji): dobra infrastruktura nawadniająca + retencja wód drogowych (proste rozwiązania jak wypłycenia i muldy), waterbaga, kotwy korzeniowe zamiast palików i paliki gdy potrzebna ochrona przed parkującymi i kosiarzami, osłonki trójkątne dolne, - obecnie trwa przegląd Zarządzenia Prezydenta Wrocławia dotyczącego drzew przez grupę międzysektorową przy urzędzie miasta - Fundacja Ekorozwoju bierze w niej udział. Należy je aktualizować, dobrze by było włączyć w nią projektantów
<p>4. Mity w zakresie ochrony i nasadzeń drzew na inwestycjach</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - czarny PR dla wycinania drzew - niskie uznanie dla zieleni krótkoterminowej 	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie świadomości i edukacja à czasem wycinka i nowe nasadzenia to najlepsze wyjście

REKOMENDACJE STRATEGICZNE W PODZIALE NA INTERESARIUSZY:

1. GMINA WROCŁAW, co może/powinna zrobić:
 - sprzyjające drzewom warunki zamówienia w przetargach
 - wprowadzenie zarządzeniem prezydenta katalogu dobrych praktyk
 - ochrona drzew na budowie - nadzór inspektora
 - zastąpienie soli drogowej inną metodą/środkiem/rozwiązaniem
 - szkolenia fachowe o drzewach dla pracowników jednostek miejskich
 - polityka miejska w zakresie drzew
 - realizacja narzędzi z polityki drzewnej adekwatnych do poszczególnych interesariuszy
 - wprowadzenie limitu min. 30% odprowadzenia wody jako warunek uzyskania pozwolenia dla inwestorów na budowę od MPWiK (przed wydaniem warunków zabudowy) (przez Gminę)
 - wspieranie koalicji mieszkańców monitorujących dobrostan drzew
 - zwolnienia z opłat gruntowych za zielone i retencyjne rozwiązania w projektach inwestycyjnych (przez Gminę)
 - lobby na rzecz drzew na etapie negocjowania inwestycji na wysokim szczeblu decyzyjnym w Gminie - podkreślanie priorytetu drzew w inwestycjach jako polityka miejska współpracy z inwestorami
2. MIESZKAŃCY, co im pomoże:
 - akcja informacyjno-edukacyjna nt. drzew w mieście
 - czytelna polityka Gminy Wrocław w zakresie drzew - jakie obowiązują zasady, cele, jakie środki będą stosowane (z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców w zakresie zieleni dzikiej i zieleni uporządkowanej)
3. WYKONAWCY, co ich zmobilizuje:
 - nadzór inspektora (dendrologa, architekta krajobrazu) nad realizacją inwestycji publicznych
 - wydłużenie czasu realizacji inwestycji
 - warsztaty, edukacja, zwiększanie świadomości w zakresie drzew i polityki drzewnej miasta
 - pielęgnacja/gwarancja w przetargach - minimum 3-letnia
 - opracowanie katalogu korzyści, w skrócie: mądre podejście do drzew = tańsza inwestycja

5. ZIELEŃ W OTOCZENIU ZABYTKÓW

1. **Potrzeby:**
 - a) zieleń w ramach kompensacji na obiektach/budynkach, czyli w miejscu wycinki, a nie na obrzeżach miast; kompensacja powinna dotyczyć najbliższych terenów, na którym dokonano wycinki,
 - b) transparentność i łatwość dostępu do dokumentów związanych z zielenią i ochroną zabytków (przede wszystkim kwerend historycznych dot. zieleni); obecnie ok. 90% zasobów archiwum podręcznego MKZ (Miejski Konserwator Zabytków) stanowią projekty budowlane uzgadniane na drodze decyzji. Pozostała część to opracowania studyjne i kwerendy historyczne, które zazwyczaj są sporządzane przy okazji inwestycji. Archiwum Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków jest archiwum zakładowym a nie biblioteką. Dokumentacja jest udostępniana do wglądu dla celów służbowych, urzędowych i naukowo-badawczych, zgodnie z regulaminem

wewnętrznym. Należy przedstawić cel i przewidywany sposób wykorzystania, wniosek o udostępnienie materiałów do celów badawczych lub projektowych z rekomendacją uczelni / instytucji związanej z badaniami zabytków, a także zgodę autora lub posiadacza praw autorskich na ewentualną reprodukcję.

- c) brak jasnej informacji o polityce miasta - co z miejscami chronionymi, w których nie wiemy czy historycznie zieleń występowała czy nie? czy jest możliwa jakaś zieleń uzupełniająca w miejscach chronionych, w których nie było/nie wiemy, czy była zieleń historycznie?
- d) jak najwięcej nasadzeń drzew również na terenach chronionych,
- e) ochrona zabytków - zieleń nie może przesłaniać walorów estetycznych, przestrzennych i zaburzać chronionych układów zabytkowych; innymi słowy - zieleń tak, ale w miejscach gdzie występowała historycznie np. przywrócenie alei, zielonych ciągów itd.; zieleń nie - w miejscach w których nie została zaprojektowana/nie występowała historycznie i może wpłynąć negatywnie na zabytek i jego prezentację (walory estetyczne),
- f) architekci projektujący w na terenie objętym ochroną powinni uwzględniać od początku prac nie tylko zabytkowe otoczenie, ale również konieczność umieszczenia zieleni (najlepiej drzew) w swoich projektach,
- g) zwiększenie świadomości inwestorów planujących inwestycje na obszarach chronionych, że umieszczenie zieleni w tych inwestycjach jest ważne,
- h) analiza i korekta MPZP w odniesieniu do zieleni na terenach objętych ochroną; większość terenów chronionych przez konserwatora dotyczy ścisłego centrum Wrocławia, dla którego MPZP powstawały dawno, w innych uwarunkowaniach społecznych, politycznych i miejskich; stąd np. kwestie zieleni nie znalazły odpowiedniego (mocnego odzwierciedlenia) w MPZP.

2. Problemy i bariery:

- a) brak zdigitalizowanych kwerend historycznych i ograniczony ich dostęp, poprzez uciążliwe korzystanie z archiwum miejskiego konserwatora, a przede wszystkim niemożność kserowania/kopiowania tych kwerend - pytanie czy można te kwerendy zdigitalizować? czy można je kopiować? jakie rozwiązania w tej materii stosowane są w innych miastach?
- b) brak kwerend historycznych dla całego miasta, brak instytucji powołanej do przygotowywania owych kwerend, przygotowywane i udostępniane kwerendy wykonywane są na cele i zadania MKZ¹, a nie z powodów badawczych (MKZ nie jest instytucją badawczą),
- c) często ogólny charakter kwerend historycznych (w wielu przypadkach uzyskanie większej szczegółowości kwerend nie będzie możliwe, ze względu na skąpy materiał źródłowy),
- d) niejasność czy wszyscy mogą mieć dostęp do pełnych kwerend ze względu na to, że część materiałów jest elementem postępowania administracyjnego (choć teoretycznie zapewnia to jawność informacji, przy tego typu postępowaniach)
- e) z b) i c) wynika brak wiedzy na temat uwarunkowań historycznych i tym samym niemożność odpowiedniej ochrony zabytków z uwzględnieniem zieleni, która oryginalnie mogła być na terenach (dzisiaj) zabytkowych, dzisiaj jej nie ma i brakuje argumentów do wprowadzenia zieleni w tychże miejscach; odnosi się to zwłaszcza do drzew, nowe nasadzenia na obszarach chronionych przez konserwatora są bardzo trudne do zrealizowania, ze względu na brak odpowiedniego uzasadnienia i obawą o możliwą utratę walorów zabytków,
- f) brak wypracowania norm i rozwiązań - jaka powinna być zieleń na terenach chronionych, na których jej nie ma i brak źródeł, że występowała; postulat wprowadzenia takich rozwiązań dla terenów chronionych przez konserwatora; Obecnie każda sprawa lokalizacji nowych

¹ Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków realizuje zadania z zakresu z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na terenie miasta Wrocławia, w tym: 1. zadania przekazane na mocy aktualnego porozumienia zawartego pomiędzy Wojewodą Dolnośląskim a Prezydentem Wrocławia w sprawie powierzenia prowadzenia niektórych zadań z zakresu właściwości wojewódzkiego konserwatora zabytków; 2. udzielanie dotacji na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, zgodnie z zasadami przyjętymi przez Radę Miejską Wrocławia; 3. prowadzenie i aktualizacja Gminnej ewidencji zabytków Wrocławia; 4. zadania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, wynikające z obowiązków własnych gminy; 5. współpraca z innymi instytucjami i organami administracji publicznej, a także organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

nasadzeń, bądź utrwalania czy nawiązania do historycznego zagospodarowania terenu jest rozpatrywana indywidualnie. Analizowane są aspekty historyczne, urbanistyczne, przyrodnicze, kompozycyjne itp. Należy zaznaczyć, iż takie podejście nie oznacza subiektywizmu w opiniowaniu, lecz jest obiektywną wypadkową poszczególnych uwarunkowań,

- g) brak instrumentów nacisku na inwestorów, aby ich inwestycje brały pod uwagę jak najwięcej nasadzeń i zieleni, niezależnie czy znajdują się czy nie na terenach chronionych przez konserwatora,
- h) brak jasnej interpretacji co znaczy ustawowa "kompensacja" - czy jednemu ściętemu drzewu odpowiada jedno nasadzenie, czy też kompensujemy ściętą biomasę?

3. Współpraca:

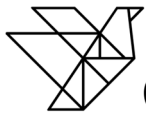
- a) mechanizmem współpracy pomiędzy różnymi stronami zainteresowanymi przestrzenią w mieście powinny być przede wszystkim różnego rodzaju konsultacje społeczne (rozumiane nie jako ustawowy obowiązek gminy, lecz jako proces włączania mieszkańców we współdecydowanie o przestrzeni) moderowane przez profesjonalistów, tak aby strony np. urzędnicy, mieszkańcy, aktywiści, projektanci czy przedstawiciele inwestora mieli poczucie wspólnej pracy przy warunkach dialogowania,
- b) idealnym rozwiązaniem byłby obowiązek prowadzenia konsultacji przez inwestorów z mieszkańcami, urzędnikami, aktywistami itd. przed rozpoczęciem prac nad projektem i później na różnych etapach powstawania inwestycji,
- c) możliwą strukturą współpracy zainteresowanych zielenią na terenach objętych ochroną konserwatorską mogłaby być też Grupa Dialogu Społecznego ds. zieleni, której reaktywacja dałaby możliwość szerokiej dyskusji nad zielenią w mieście; należałoby jednak poprawić sprawczość tej grupy po reaktywacji,
- d) współpraca powinna opierać się na szacunku i zrozumieniu, że wszystkie aktywne strony mają wspólny cel - dobrostan mieszkańców Wrocławia i zrównoważony rozwój miasta,
- e) współpraca powinna być regularna i otwarta na nowe rozwiązania w zakresie zieleni w mieście,
- f) nie należy tworzyć dodatkowych sztucznych struktur współpracy, którym brakuje sprawczości

4. Rekomendacje:

- a) konieczność zmian w prawie (stworzenie katalogu co należy zmienić i przeanalizować); niejasne zapisy i sformułowania w prawie np. te dot. kompensacji, terenów trwale przeznaczonych pod zieleń, czy odległości drzew od pasa ruchu,
- b) wzmocnienie zarządzenia Prezydenta - zbyt lakoniczne zarządzenie Prezydenta "o zadbaniu terenów wokół inwestycji"; dobry kierunek, ale zarządzenie daje zbyt dużą swobodę interpretacji dla inwestorów,
- c) wypracowanie rozwiązań prawnych (poza MPZP) narzucających inwestorowi dbanie o zieleń i otoczenie inwestycji,
- d) bliższa współpraca i dobra komunikacja pomiędzy jednostkami miejskimi w celu dbania o tereny chronione np. zabytkowe aleje, które znajdują się poza obszarem ewidencyjnym MKZ (patrz: aleja Konduktorska),
- e) większa wrażliwość urzędników spoza ZZM i MKZ w dbaniu o tereny chronione,
- f) wprowadzenie opiniowania przez ZZM w kwestiach dotyczących zieleni na obszarach chronionych przez konserwatora

PODSUMOWANIE I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ:

Działanie	Kiedy	Podmiot odpowiedzialny
1. Weryfikacja analizy dotyczącej luk prawnych i uzupełnienie jej o kwestie związane między innymi z ochroną zabytków		Fundacja Dom Pokoju (FDP) + Fundacja Ekorozwoju (FER) / ZZM
2. Stworzenie grupy lobbingowej, której zadaniem byłoby szukanie sojuszników zmiany i budowanie (każdy w ramach swego zaplecza strukturalnego, kompetencji i możliwości) szerokiej koalicji wsparcia dla proponowanych zmian legislacyjnych i uruchamianie procesów zmian;		
3. Stworzenie Grupa Liderującej, która łączyłaby interesy różnych sektorów oraz wyznaczałaby priorytety działań. Grupa Liderująca łączyłaby również tematy nasadzeń i ochrony drzew w mieście z zielenią w otoczeniu zabytków, gdyż te dwa tematy są integralnie ze sobą połączone.		
4. Organizacja spotkania z udziałem ZDiUM, ZZM i Urzędem Marszałkowskiego w celu przedyskutowania możliwych usprawnień procedury wydawania decyzji na wycinkę w sytuacjach awarii sieci		WIM / UM
5. Rozpoznanie, przygotowanie i uzgodnienie z odpowiednimi jednostkami i firmami procedurę pozwalającą na szybką wycinkę drzew kolidujących w przypadku awarii		WIM / UM
6. Wypracowanie platform komunikacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w sprawie drzew (ochrony istniejących i planowanych wycinek): proponowana mapa, spotkania informacyjne, "zielony telefon", a także mechanizm włączania mieszkańców w dbanie o drzewa,		BPS / Departament Zrównoważonego Rozwoju / ZZM
6. Wdrożenie platform komunikacji		BPS / ARAW / Biznes / NGO
7. Opracowanie uniwersalnego katalogu dobrych praktyk i rozwiązań dla magistratu, inwestorów, wykonawców i projektantów (modelowo zrealizowane inwestycje, wymogi dla inwestorów, wskazanie dobrych rozwiązań technicznych w zakresie pielęgnacji i zabezpieczenie drzew w trakcie inwestycji)		WIM / FER / FDP / Eksperti / Skanska

dompokoju

8. Wprowadzenie zarządzeniem prezydenta Katalogu Dobrych Praktyk		
---	--	--